

Василь Сутула,
vsutula@rambler.ru
Олексій Булгаков,
obulgakov@ukr.net
Альфія Дейнеко,
ulija_d@mail.ru
Лариса Луценко
L.S.lutsenko@mail.ru

Основні тенденції та суперечності в розвитку сучасного спорту

Харківська державна академія фізичної культури (м. Харків);

Житомирський державний університет ім. Івана Франка;

Харківський національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

Анотація:

У статті схарактеризовано механізм самоорганізації сучасного спорту як соціального інституту. Визначено роль системоутворювального механізму, що зумовлює безперервне зростання загального рівня спортивних результатів. Виокремлено основні функції сучасного спорту, тенденції та перспективи його розвитку. Установлено, що в основі розвитку сучасного спорту лежить діяльність людей щодо задоволення як індивідуальних потреб у самовираженні, що досягається в ході змагальної діяльності, яка організується на основі їхньої тілесності, так і суспільних потреб у різноманітних видовищах. Визначено, що змагальна діяльність людей – це те ядро, навколо якого формується та розвивається весь спектр складних соціально-економічних відносин, що породжують у суспільстві своєрідний феномен спорту й визначають його суспільну значущість як видовища. Змагальна діяльність людей виступає в ролі системоутворювального механізму, що спричинює в процесі розвитку виду спорту безперервне зростання загального рівня спортивних результатів. Виявлено, що видом спорту може стати практично будь-який вид людської діяльності, якщо він функціонує за законами спортивного вдосконалення. Це оз-

Василий Сутула, Алексей Булгаков, Альфия Дейнеко, Лариса Луценко. **Основные тенденции и противоречия в развитии современного спорта.** В статье охарактеризованы механизмы самоорганизации современного спорта как социального института. Определяется роль системы образовательных механизма, что приводит к непрерывному росту общего уровня спортивных результатов. Выделяются основные функции современного спорта, тенденции и перспективы его развития. Установлено, что в основе развития современного спорта лежит деятельность людей по удовлетворению как индивидуальных потребностей в самовыражении, что достигается в ходе соревновательной деятельности, организуемая на основе их телесности, так и общественных потребностей в различных зрелищах. Определено, что соревновательная деятельность людей – это то ядро, вокруг которого формируется и развивается весь спектр сложных социально-экономических отношений, порождающих в обществе своеобразный феномен спорта, и определяют его общественную значимость как зрелища. Соревновательная деятельность людей выступает в роли системы образовательных механизмов, вызывает в процессе развития вида спорта непрерывный рост общего уровня спортивных результатов. Виявлено, что видом спорта может стать практически любой вид человеческой деятельности, если он рабо-

Vasilij Sutula, Aleksey Bulgakov, Alfia Deyneko, Larisa Lutsenko. **The Main Tendencies and Contradictions in the Development of Contemporary Sport.** The article describes the mechanisms of self-organization of contemporary sport as a social institution. The role of the educational system is the mechanism that results in a continuous increase in the overall level of sports performance. The basic functions of contemporary sport, trends and prospects of its development are investigated. It has been established that the basis for the development of contemporary sports is the activity of people to meet the needs of both individual self-expression that is achieved in the course of competitive activity, organized on the basis of their physicality, and social needs in a variety of spectacles. It is determined that the competitive activity of people is the nucleus, around which the whole range of complex socio-economic relations is formed and developed, that generate the social phenomenon of sports and determine its importance as a public spectacle.

Competitive activity of people plays the role of the educational system mechanism that in the process of sport development leads to the continuous increase in the overall level of sports results. It is revealed that the sport can be

начає, що теоретично можливе різноманіття видів спорту так само невичерпне, як невичерпні форми прояву людських здібностей. Установлено, що безперервне зростання спортивних результатів зумовлює потребу постійного пошуку нових підходів до побудови тренувального процесу, зміни та перегляду чинних методик підготовки спортсменів. Об'єктивний наслідок такого процесу – формування в суспільстві цілого спектра соціально зумовлених потреб. Такі потреби формують умови для інтенсивного розвитку науки про спорт, що охоплює історію його виникнення та рушійні сили, які визначають історичний розвиток спорту, його місце й роль у суспільстві; спортивно-масові рухи, що виникають на його основі; ідеали, норми та принципи тренувальної й змагальної діяльності тощо.

таєт по законам спортивного совершенствования. Это означает, что теоретически возможно разнообразие видов спорта так же неисчерпаемый, как неисчерпаемые формы проявления человеческих способностей. Установлено, что непрерывный рост спортивных результатов обуславливает необходимость постоянного поиска новых подходов к построению тренировочного процесса, изменения и пересмотра действующих методов подготовки спортсменов. Объективным следствием такого процесса является формирование в обществе целого спектра социально обусловленных потребностей. Такие потребности формируют условия для интенсивного развития науки о спорте, охватывающая историю его возникновения и движущие силы, которые определяют историческое развитие спорта, его месте и роли в обществе; спортивно-массовые движения, возникающие на его основе; идеалы, нормы и принципы тренировочной и соревновательной деятельности и т. п.

almost any kind of human activity, if it works according to the laws of sports perfection. This means that theoretically possible variety of sports is as inexhaustible as the inexhaustible manifestations of human abilities are.

It is found out that the continuous growth of athletic performance necessitates the constant search for new approaches to the construction of the training process, change and revision of existing methods of training athletes. The objective result of this process is the formation of the society with a whole range of socially determined needs. These requirements create conditions for intensive development of the science of sport, covering the history of its origin and driving forces that determine the historical development of sport, its place and role in the society; sports and mass movements arising on its basis; ideals, norms and principles of training, competitive activities and the like.

Ключові слова:

спорт, змагальна діяльність, спортивний результат, потреби, соціальний механізм.

спорт, соревновательная деятельность, спортивный результат, потребности, социальный механизм.

sport, competitive activity, athletic performance, needs, social mechanism.

Вступ. Сучасний спорт як одна з форм соціального прояву фізичної культури є суспільно вагомим явищем, яке саморозвивається. В основі механізму самоорганізації цього соціального інституту лежить діяльність людей щодо задоволення як індивідуальних потреб у самовираженні, що досягається в ході змагальної діяльності, яка організується на основі їхньої тілесності, так і суспільних потреб у різноманітних видовищах [5; 9; 10; 13]. Виходячи з такого розуміння сутності спорту, можна зробити висновок, що видом спорту може стати практично будь-який вид людської діяльності, якщо він функціонує за законами спортивного вдосконалення [1; 10]. Це означає, що теоретично можливе різноманіття видів спорту так само невичерпне, як невичерпні форми прояву людських здібностей. Дійсно, в історичній еволюції сучасного спорту простежено поступове збільшення кількості видів спорту, культивованих у суспільстві. Прикладом, який підтверджує цю тезу, може бути хоча б факт розширення в кожному олімпійському циклі програми Олімпійських ігор за рахунок уключення до неї нових видів спорту. Процес розширення спектру культивованих у суспільстві видів спорту характеризується низкою обмежувальних чинників, що мають, так би мовити, два виміри. З одного боку, характерною особливістю, властивою будь-якому виду спорту, є потреба в розширенні сфери свого впливу (соціальна експансія), з іншого – розвиток того або іншого виду спорту вимагає від суспільства істотних витрат, оскільки спорт не створює життєво необхідних для людини благ. Його суспільно-історична значущість визначається насамперед його видовищністю. Тому чим більше видів спорту культивується в суспільстві, тим більше залучається до цієї сфери людських і матеріальних ресурсів. Отже, економічно розвиненіші й багатші держави можуть культивувати більшу кількість видів спорту, що підтверджується практикою, наприклад кількісним складом національних команд, які беруть участь в Олімпійських іграх.

Мета дослідження – виділити основні тенденції та суперечності в розвитку сучасного спорту.

Завдання роботи:

1) визначити роль системоутворювального механізму, який лежить в основі розвитку спорту й зумовлює безперервне зростання рівня спортивних результатів;

2) виокремити базові чинники, які визначають основні тенденції та суперечності в розвитку сучасного спорту вищих досягнень.

Результати дослідження. Дискусія. Проведений вище аналіз засвідчив, що сучасний спорт як одна з форм історичного розвитку фізичної культури є суспільним рухом, який саморозвивається. В основі цього процесу – задоволення індивідуальних потреб людей у змагальній діяльності на основі їхньої тілесної сутності [10]. Отже, змагальна діяльність людей – це те ядро, навколо якого формується та розвивається весь спектр складних соціально-економічних відносин, що породжують у суспільстві своєрідний феномен спорту й визначають його суспільну значущість як видовища. Змагальна діяльність людей виступає в ролі системоутворювального механізму, що спричинює в процесі розвитку виду спорту до безперервного зростання загального рівня спортивних результатів. Це об'єктивна та реальна тенденція, яка наявна в історичній еволюції будь-якого виду спорту та має декілька взаємопов'язаних складників.

По-перше, підвищення рівня спортивних результатів, яке простежено в процесі історичного розвитку спорту, сприяє зростанню видовищності змагань, що приводить до підвищення суспільної значущості конкретного виду спорту й забезпечує залучення до сфери його впливу нових фінансів і людських ресурсів. Підвищення рівня спортивних результатів не є єдиним чинником, який сприяє зростанню популярності того чи іншого виду спорту. Як згадано вище, рівень суспільної значущості виду спорту може формуватися:

- на основі видовищної функції змагань як чинника постійно присутнього та невіддільного від них;
- на основі включення змагань до суспільно значущих заходів, явищ або рухів (наприклад релігійні або культові свята, система освіти, різні фізкультурно-спортивні рухи, Олімпійські ігри);
- на основі формування в суспільстві потреби в здоровому способі життя.

По-друге, безперервне зростання спортивних результатів спричинює потребу постійного пошуку нових підходів до побудови тренувального процесу, зміни та перегляду чинних методик підготовки атлетів. Об'єктивний наслідок такого процесу – формування в суспільстві цілого спектра соціально зумовлених потреб: а) у розробці спеціальних методик відбору та багаторічної підготовки атлетів; б) у стандартизації використовуваних технічних пристроїв, а також вправ і дій, що характеризують певний вид спорту; в) у вдосконаленні правил проведення змагань (приведення їх у відповідність до нових соціально-економічних умов); г) у побудові відповідних спортивних споруд; г) у спеціальній підготовці людей, які регулюють порядок проведення змагань, підготовку спортсменів. Такі потреби формують умови для інтенсивного розвитку науки про спорт, що охоплює історію виникнення та рушійні сили, які визначають історичний розвиток спорту, його місце й роль у суспільстві; спортивно-масові рухи, що виникають на його основі; ідеали та принципи тренувальної й змагальної діяльності тощо.

По-третє, зростання спортивних результатів приводить до того, що для досягнення й підтримки їхнього високого рівня на кожному подальшому етапі історичного розвитку спорту атлети повинні приділяти все більше й більше свого часу на підготовку до змагань. Зрештою, у розвитку виду спорту настає період, коли спортивні результати досягають такого високого рівня, коли атлет повинен значну частину свого часу перебувати на тренуваннях і змаганнях. Він не може поєднувати інтенсивні тренування з іншими видами діяльності без наслідків для них. У цьому випадку спортивна діяльність стає для спортсмена основним родом занять, тобто стає професійною. Отже, зростання спортивних результатів, простежене в історичному розвитку певного виду спорту, безперечно, приводить до поступової професіоналізації спорту вищих досягнень як особливої форми діяльності людей, що має суспільну значущість. Професіоналізм спортсмена визначає його талант та ефективна система підготовки до змагань, а не розмір винагороди за його працю. Водночас розмір винагороди істотно залежить від рівня професіоналізму спортсмена. За своєю суттю, витрачений атлетами на тренування й змагання час виступає мірою оцінки споживацької вартості самих змагань як кінцевого продукту цієї діяльності. Він має свою специфічну цінність на кожному етапі суспільного розвитку. Чим вищий рівень спортивних змагань, тим вища їхня споживацька вартість. Отже, змагання – це своєрідна шкала оцінки професіоналізму спортсменів, які беруть у них участь. Споживацька вартість змагань, а отже, суспільна значущість конкретного виду спорту залежить від багатьох чинників: від рівня спортивних результатів, що демонструються атлетами в ході змагань; від ступеня комерціалізації певного виду спорту, що пов'язано з рівнем соціально-економічного розвитку суспільства; від розвиненості демократичних інститутів; популярності виду спорту; традицій, що склалися в країні, де культивується конкретний вид спорту. На сучасному етапі рівень результатів у

більшості видів спорту межує з людськими можливостями. Природно, що за таку роботу спортсмени мають право одержувати від суспільства відповідну матеріальну або моральну компенсацію, оскільки спорт, як показано вище, є суспільно вагомим видом діяльності. Насправді так і відбувається на всіх етапах розвитку спорту. Історичні матеріали свідчать про те, що переможці, наприклад старогрецьких Олімпійських ігор, одержували, окрім інших матеріальних винагород, по 500, а за деякими історичними джерелами – навіть по 3000–6000 драхм. Це величезні на ті часи суми, що давали змогу спортсменам жити на них декілька років [9; 10; 12; 15]. Не менш суттєві матеріальні винагороди одержують і переможці сучасних олімпіад. Отже, можна говорити про те, що компенсація за спортивну діяльність справді існувала на всіх етапах розвитку не лише сучасного, але й античного спорту. Вона, безсумнівно, є суспільною оцінкою спортивної діяльності атлета. Зараз оплата праці спортсменів має декілька форм: оплата за контрактом; у вигляді державних або інших стипендій; грошових призов за перемогу на змаганнях; у формі гонорарів, виплачуваних комерційними фірмами (наприклад за рекламу) безпосередньо й опосередковано через різні фонди або громадські організації [5; 8; 11]. Це ніщо інше, як різні форми суспільної оцінки праці спортсменів, пов'язаної з підготовкою й участю в змаганнях.

Характерна риса сучасного спорту вищих досягнень – його значна комерціалізація [2; 8; 10]. Це об'єктивний процес, оскільки продуктом спорту є видовище, яке має певну суспільну цінність. Комерціалізація спорту не тотожна його професіоналізації. Це взаємопов'язані, але принципово різні категорії. Комерціалізація спорту – це об'єктивний процес зрощення капіталу й спорту. Потужним фінансовим компаніям економічно вигідно вкладати гроші в спорт вищих досягнень, оскільки він має високу суспільну значущість. Потреба в отриманні високих доходів характеризує сьогодні й основні напрями діяльності федерацій, оргкомітетів різних змагань, МОК. Отже, комерціалізація спорту вищих досягнень – об'єктивний процес, який сприяє зростанню результатів, які показують спортсмени в ході змагань, а отже, і професіоналізації їхньої спортивної діяльності [8; 13]. В окремих випадках комерціалізація зумовлює зміну регламенту проведення найважливіших змагань, а через це побічно впливає на саму систему підготовки атлетів. Дійсно, останнім часом простежено розширення й об'єднання низки міжнародних змагань, які мають високий рейтинг, а отже, і призовий фонд, у єдину серію змагань. Завдяки цьому з'явилася така система змагань, як серія «Гран-прі» в легкій атлетиці, етапи Кубка світу з лижного спорту, біатлону, а в деяких видах спорту змінився регламент традиційних змагань (наприклад Європейські кубки з футболу). Суть таких реорганізацій у створенні нової інтриги в змаганнях, що сприяє підвищенню їх видовищності, а отже, приваблює глядачів, спонсорів, телебачення й под. Наслідок такої організації змагань – те, що в спорті вищих досягнень виділяється достатньо велика група елітних спортсменів (в ігрових видах – команд), для яких відкриваються широкі перспективи фінансування як від міжнародних спортивних, так і комерційних організацій [2; 10; 12; 15]. Остання обставина пов'язана ще й із тим, що провідні спортсмени, виступаючи на міжнародних змаганнях навіть під національним прапором, побічно представляють потужні корпорації (через рекламу спортивного одягу, інвентарю та ін.), які мають і відстоюють свої комерційні інтереси в спорті. Усе сказане вище свідчить про існування загальної тенденції, яка полягає в розширенні календаря міжнародних змагань. При цьому збільшилася кількість не взагалі змагань, а найважливіших, у тому числі й комерційних, у яких спортсмени «зобов'язані» (без цього не можна одержати високий рейтинг) брати участь протягом змагального сезону. У деяких видах спорту ці заходи охоплюють значну частину року, до 8–10 місяців [4; 14]. Це означає, що атлети повинні показувати максимально можливі спортивні результати впродовж усього сезону. Отже, зміна стратегії в організації змагальної діяльності, що намітилась останніми роками в спорті вищих досягнень, зумовлює зміни стратегії в плануванні річного тренувального циклу. Це вимагає розробки нової науково обгрунтованої системи побудови річного тренувального циклу підготовки спортсменів [2; 6; 12] з урахуванням реалій соціальних процесів, які розгортаються в суспільстві.

Четверта тенденція в розвитку сучасного спорту вищих досягнень пов'язана з використанням в підготовці спортсменів різних «валеологічно неприйнятних способів підвищення їх працездатності» [3; 5; 12]. Високий рівень спортивних результатів, що існує в спорті вищих досягнень, висока мотивація, зумовлена матеріальними та моральними стимулами, створили передумови для використання в процесі підготовки спортсменів різних фармакологічних засобів – допінгів [5; 9 й ін.]. Допінг – серйозна проблема сучасного спорту вищих досягнень. Перші симптоми цієї «хвороби спорту» стали очевидними ще в 1908 р. на Олімпійських іграх у Греції, коли переможця в марафонському бігу П. Дорандо викрито в застосуванні допінгу. Із часом ця «хвороба» прогресувала, залучаючи до сфери свого впливу все нові й нові «жертви» [2; 3]. Чинна система допінг-контролю, організована

Всесвітньою антидопінговою асоціацією (WADA), робота Міжнародного антидопінгового агентства об'єктивно не можуть розв'язати цю проблему. Тому цілком справедливими видаються слова колишнього президента МОК Х. Самаранча [9] про те, що «...ми виграли в боротьбі з допінгом декілька битв, але не виграли самої війни».

Виділені вище суперечності в розвитку сучасного спорту визначили недостатній рівень виконання ним оздоровчої функції. Так, аналізуючи вплив спорту на здоров'я людини, О. Коган [4] акцентує увагу на суперечливості поглядів на спорт вищих досягнень. З одного боку, спорт вищих досягнень визнають ефективним засобом розвитку фізичної культури спортсмена, а з іншого, – погоджуються, що ця діяльність не сприяє збереженню його здоров'я. Ця думка підтверджується й матеріалами, викладеними в статті В. Платонова [8], який констатує, що в спорті вищих досягнень кількість травм постійно збільшується й на сучасному етапі цей процес досяг загрозливих розмірів. Свого часу він зазначав, що близько 50 % перспективних спортсменів залишають спорт у віці до 18 років у зв'язку з нераціональною системою їх підготовки й різними захворюваннями. Означена тенденція до зростання різних захворювань і травматизму особливо яскраво проявилася в останні роки серед дорослих, підлітків та дітей, які займаються спортом. За свідченнями М. Кузьміна [6], у Росії, наприклад, серед юних спортсменів лише 5,4 % не є носіями окремих факторів ризику, за десять років (1990–2000) серед дітей віком до 14 років кількість випадків анемії збільшилася в 1,3 раза, хвороб ендокринної й кістково-м'язової системи – у 1,5 раза. Дані в статті В. Кашуби [3] свідчать, що у віці 16–17 років понад 70 % юних спортсменів мають різні порушення стану здоров'я. Аналіз стану здоров'я спортсменів і тренерів, проведений О. Коган [4], переконує, що розповсюдженість серед спортсменів-професіоналів хронічних неінфекційних захворювань становить 82,4 %, а серед тренерів – 111,2 %. У структурі захворювань на першому місці – захворювання кістково-м'язової системи та системи кровообігу. Як стверджує дослідниця, лише 35 % усіх обстежених спортсменів і 15 % тренерів можна віднести до групи здорових. Проведений вище аналіз спеціальної літератури не дає вичерпної інформації щодо проблеми «спорт і здоров'я спортсмена», але він підтверджує в цілому недостатнє висвітлення в науково-методичній літературі питання саме про позитивний вплив занять спортом на здоров'я спортсменів. Відомості, наведені науковцями, імовірно, відображають лише «вершину айсберга», точніше – лінію, яка розкриває проблему здоров'я спортсменів у системі багаторічної підготовки (спорт вищих досягнень і систему підготовки його резерву). Поза увагою фахівців залишається «тіло» цього айсберга, тобто основна кількість спортсменів, які не досягають високих результатів, але для яких заняття тим чи іншим видом спорту стало способом та школою життя. Саме про цю категорію спортсменів можна говорити, що спорт приносить їм не лише задоволення, але й забезпечує необхідний обсяг рухової активності, що є основою фізичного здоров'я людини. Безумовно, що ця проблема потребує детального вивчення, тим більше, що вона має значні напрацювання [2; 8; 10; 15 та ін.].

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що змагальна діяльність людей – це те ядро, навколо якого формується й розвивається весь спектр складних соціально-економічних відносин, що породжують у суспільстві своєрідний феномен спорту та визначають його суспільну значущість як видовища. Змагальна діяльність людей виступає в ролі системоутворювального механізму, що спричинює в процесі розвитку виду спорту безперервне зростання загального рівня спортивних результатів.

Установлено, що безперервне зростання спортивних результатів приводить до необхідності постійного пошуку нових підходів до побудови тренувального процесу, зміни та перегляду чинних методик підготовки атлетів. Об'єктивний наслідок такого процесу – формування в суспільстві цілого спектру соціально зумовлених потреб. Такі потреби формують умови для інтенсивного розвитку науки про спорт, що охоплює історію його виникнення та рушійні сили, які визначають історичний розвиток спорту, його місце й роль у суспільстві; спортивно-масові рухи, що виникають на його основі; ідеали, норми та принципи тренувальної й змагальної діяльності тощо.

Результати проведеного аналізу свідчать про недостатній рівень виконання сучасним спортом оздоровчої функції. З одного боку, спорт вищих досягнень визнається ефективним засобом розвитку фізичної культури спортсменів, а з іншого – констатується, що ця діяльність не сприяє збереженню їхнього здоров'я.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення соціальних механізмів виникнення та розвитку нових видів спорту.

Джерела та література

1. Будкевич Г. Альтернативні олімпійському руху змагання: робітничі Олімпіади та Спартакіади / Г. Будкевич, О. Шевченко, В. Ялович // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козіброцький. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – № 4 (28). – С 5–11.
2. Ібрагімов М. М. «Філософія спорту» – новий напрям у фізкультурно-спортивному наукознавстві? / М. М. Ібрагімов // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козіброцький. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – № 3 (15). – С 6–12.
3. Кашуба В. А. Технологии, сберегающие и корригирующие здоровье, в системе подготовки юных спортсменов / В. А. Кашуба, П. А. Яковенко, Т. А. Хабинец // Спортивная медицина. – 2000. – № 2. – С. 140–145.
4. Коган О. С. Характеристика состояния здоровья спортсменов-профессионалов по показателям хронической заболеваемости / О. С. Коган // Теория и практика физической культуры. – 2009. – № 4. – С. 26–32.
5. Костюнина Л. И. Развитие аналитических способностей спортсменов в процессе тренеровачно-соревновательной деятельности /Л. И. Костюнина, М. О. Маркин // Теория и практика физической культуры. – 2014. – № 5. – С. 66–70.
6. Кузьмин М. А. Профессиональная адаптация личности в спорте / М. А. Кузьмин // Теория и практика физической культуры. – 2014. – № 6 – С. 59–61.
7. Первый международный конгресс «Термины и понятия в сфере физической культуры», 20–22 дек. 2006 г. : материалы конгр. / Федер. агентство по физ. культуре и спорту РФ ; С.-Петерб. гос. ун-т физ. культуры им. П. Ф. Лесгафта. – СПб., 2006. – 282 с.
8. Платонов В. Професіоналізація олімпійського спорту / В. Платонов // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 1. – С. 3–7.
9. Починкин А. В. Противостояние любительского и профессионального спорта в олимпийском движении: историко-теоретический анализ / А. В. Починкин // Теория и практика физической культуры. – 2005. – № 11. – С. 25–27.
10. Сутула В. А. Потребность в состязательной деятельности – важнейшая характеристика биосоциальной сущности человека / В. А. Сутула // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / під ред. Єрмакова С. С. – Х. : ХХІІІ, 2000. – № 2. – С. 38–44
11. Сутула В. О. Перспективи спортизації системи фізичного виховання студентської молоді / В. О. Сутула, Л. С. Луценко, О. І. Булаков, В. В. Шутєєв // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Х. : ХДАФК, 2014. – № 4. – С. 65–68.

References

1. Budkevych, H., Shevchenko, O. & Yalovyk, V. (2014). Alternatyvni olimpiiskomu rukhu zmahannia: robotnychi Olimpiady ta Spartakiady [Alternative Olympic movement race: Worker Olympics and Spartakiads]. *Fizyczne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi : zb. nauk. pr. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky*, no. 4 (28), Lutsk, Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 5–11.
2. Ibrahimov, M. M. (2011). «Filosofia sportu» – novyi napriam u fizkulturno-sportyvnomu naukoznavstvi? [«Philosophy of sport» – a new departure in physical science studies?] *Fizyczne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi : zb. nauk. pr. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky Lutsk : Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky*, no. 3 (15), 6–12.
3. Kashuba, V. A., Yakovenko, P.A. & Khabynets T. A. (2000). Tekhnolohii, sberehaiushchie i korrihiruiushchie zdorove, v sisteme podhotovki yunykh sportsmenov [Saving technologies and correcting health in the training system of young athletes]. *Sportyvnaia medytsyna*, no. 2, 140–145.
4. Kohan, O. S. (2009). Kharakteristika sostoianiia zdorovia sportsmenov-professionalov po pokazateliim khronicheskoi zaboлеваemosti [Characteristics of the professional athlete's health status in terms of chronic diseases]. *Teoriia i praktika fizicheskoi kultury*, no.4, 26.
5. Kostyunina, L. Y. & Markyn, L. Y. (2014). Razvitie analiticheskikh sposobnostei sportsmenov v protsesse trenerovachno-sorevnovatelnoi deiatelnosti [The development of athletes' analytical skills in the process of exercise-competitive activities]. *Teoriia i praktika fizicheskoi kultury*, no. 5, 66–70.
6. Kuzmin, M. A. (2014). Professionalnaia adaptatsiia lichnosti v sporte [Professional adaptation of personality in sport]. *Teoriia i praktika fizicheskoi kultury*, no. 6, 59–61.
7. Pervyi mezhdunarodnyi konhress «Terminy i poniatiiia v sfere fizicheskoi kultury» (20–22 dek. 2006) [First International Congress «Terms and concepts in physical culture», 20–22 December. 2006], S.-Peterb. hos. un-t fiz. kultury im. P. F. Leshafta, SPb., 282.
8. Platonov, V. (2005). Profesionalizatsiia olimpiiskoho sportu [Professionalism of olympic sports]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, no. 1, 3–7.
9. Pochinkin, A. V. (2005). Protivostoianie liubitelskoho i professyonalnogo sporta v olymпиiskom dvizhenii: istoriko-teoreticheskii analiz [The confrontation of amateur and professional sports in the Olympic movement: historical and theoretical analysis]. *Teoriia i praktika fizicheskoi kultury*, no. 11, 25–27.
10. Sutula, V. A. (2000). Potrebnost v sostiazatelnoi deiatelnosti – vazhneishaia kharakteristika byosotsialnoi sushchnosti cheloveka [The need for competitive activities – the most important characteristic of the biosocial nature of man] *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*, Kh. : KhKhPI, no. 2, 38–44.
11. Sutula, V. O., Lutsenko, L. S. & Bulhakov, O. I. (2014). Perspektyvy sportyzatsii systemy fizychnoho vykhovannia

12. In Memory of Juan Antonio Samaranch. – Journal of Olympic History. – Volume 18 (July 2010). – Number 2. – P. 6011.
13. Foundations of physical education and sport / Deborah A. Wuest, Charles A. Bucher. – 12th ed., 1995. – 472 p.
14. Hoffman J. Physiological Aspects of Sport Training and Performance / J. Hoffman. – Human Kinetics, 2002. – 343 p.
15. Morris A. Modern Chinese Sport and Physical Culture / A. Morris // Society for Comparative Study of Society and History. – 2000. – S. 879–906 [Elektronik resourse]. – Mode of access : http://digitalcommons.calpoly.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=hist_fac).

studentskoi molodi [Prospects of sportive system of students' physical education]. *Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyi visnyk*, Kharkiv: KhDAFK, no. 4, 65–68.

12. In Memory of Juan Antonio (July 2010), Samaranch Journal of Olympic History, Volume 18 no.2, 6011.
13. Wuest, D. A. & Bucher, Ch. A. (1995). Foundations of physical education and sport, 12th ed., 472.
14. Hoffman, J. (2002). Physiological Aspects of Sport Training and Performance, Human Kinetics, 343.
15. Morris, A. (2000). Modern Chinese Sport and Physical Culture. Society for Comparative Study of Society and History, 879–906. (Retrieved from: http://digitalcommons.calpoly.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=hist_fac).

Інформація про авторів:

Василь Сутула; <http://orcid.org/0000-0001-6459-8564>; vsutula@ Rambler.ru; Харківська державна академія фізичної культури; вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Олексій Булгаков; <http://orcid.org/0000-0001-8800-2067>; obulgakov@ukr.net; Житомирський державний університет ім. І. Франка; вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10002, Україна.

Альфія Дейнеко; <http://orcid.org/0000-0001-7990-7999>; ulija_d@mail.ru; Харківська державна академія фізичної культури; вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Лариса Луценко; <http://orcid.org/0000-0001-6459-8564>; L.S.lutsenko@mail.ru; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; вул. Пушкінська 77, м. Харків, 61000, Україна.

Information about the Authors:

Sutula Vasilij; <http://orcid.org/0000-0001-6459-8564>; vsutula@ Rambler.ru; Kharkov State Academy of Physical Culture; Klochkovskaya 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

Bulgakov Aleksey; <http://orcid.org/0000-0001-8800-2067>; obulgakov@ukr.net; Zhytomyr Ivan Franko State University; 40, Velyka Berdychivska Str. Zhytomyr, 10008, Ukraine.

Deyneko Alfiia; <http://orcid.org/0000-0001-7990-7999>; ulija_d@mail.ru; Kharkov State Academy of Physical Culture; Klochkovskaya 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

Lutsenko Larisa; <http://orcid.org/0000-0001-6459-8564>; L.S.lutsenko@mail.ru; Law University named after Yaroslav the Wise; Pushkinskaya Str.77, Kharkov, 61000, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2016 р.